

IRACIONÁLNÍ CHOVÁNÍ ČESKÝCH LÉKAŘŮ

Čeští lékaři zahájili protest proti výši svých platů. Jeho průběh splňuje všechny podmínky profesionálně řízené akce. Probíhá pod vedením lékařských odborů. Mediálně je dirigován PR agenturou. Personálně je zosobněn předsedou odborů a vybranými nespokojenými lékaři. Sdělení protestu „Děkujeme, odcházíme“ je jednoduché. Lékaři vydělávají v českém zdravotnictví méně, než by jim platili zaměstnavatelé v zahraničí. Požadavek je také jasný. Čeští lékaři chtějí vyšší platy.

Mediálně je zjednodušená rovnice o žádné neznámé srozumitelná a pochopitelná. Z ekonomického pohledu už situace tak jasná není.

Porovnání mzdových podmínek na dvou trzích práce

Pro zjednodušení a lepší pochopení omezíme situaci na dva trhy práce. Jeden český, druhý německý.

Na českém trhu práce, na kterém se lékaři nachází, dostanou za svoji odvedenou práci sumu peněz. Tím, že tento obnos za dobrovolně odevzdaný pracovní výkon dobrovolně dlouhodobě přijímají, dokladují, že jejich ohodnocení je výsledkem poptávky lékařských zařízení a nabídky práce lékařů.

Na německém trhu práce dostanou lékaři zaplacené nominálně více než v českých podmínkách. Pokud ovšem bude o jejich služby zájem. Racionálně se chovající němečtí lékaři budou chtít hájit lékařské pozice pro německé lékaře a nikoli pro české. Použijí přitom stejných argumentů jako jejich čeští kolegové proti slovenským, ukrajinským atd. Nižší vzdělanost, technická neobornost, neznalost cizích jazyků, nedůvěra pacientů.

Lékařské odbory ve svých prohlášeních uvádí čísla, kolik doktorů a doktorek medicíny podalo ve svých zaměstnáních výpovědi. Nikde ale neslyšíme počet těch, kteří uzavřeli kontrakty v zahraničí. Pravděpodobně proto, že inkriminované číslo by bylo tak nízké, že by podrazilo důvěryhodnost celé manifestační akce a ukázalo by také rigiditu a uzavřenost trhu práce ve zdravotnictví, kde příhraniční mobilita pracovní síly není obvyklá.

Člověk musí mimo jiné pracovat, aby za vydělané peníze uspokojil své potřeby. Aby se najedl, zaplatil nájem, koupil si oblečení, dovolenou. Lékaři sice dostanou v Německu vyšší plat, než je ten český, ale rovněž budou muset pokrývat vyšší náklady na běžný život. Náklady na jídlo, nájem, vyžití během odpočinku. A tyto výdaje budou pochopitelně vyšší než v České republice. Na tyto tržní souvislosti také nikdo z lékařských odborů neupozorňuje. Pouze zdůrazňují příjmové výhody odchodu do zahraničí.

Dvě východiska racionálního chování

Pokud jsou lékaři nespokojení se svým ohodnocením, mají dvě možnosti. Spokojit se se svojí situací, včetně výše platů, nebo odejít do německého zdravotnictví, které jim poskytne lepší finanční uznání. Další možnost není.

Pokud jsou ve vašem okolí dva obchody s potravinami, v nichž v jednom stojí voda 10 korun a ve druhém 15 korun, koupíte si tu levnější. Pokud uvažujete racionálně. Nepůjdete přece do druhého obchodu a nebudete se dožadovat zlevnění vody, protože jinde ji mají pouze za desetikorunu. Přesně to ale činí čeští lékaři. Hlasitě se dožadují podmínek, které jsou v místě a čase obvyklém nerealizovatelné.

Důvodem pro tento druh protestu namísto tichého odchodu za lukrativnějšími podmínkami je jejich momentální nedosažitelnost. Z důvodů vzdálenosti potenciálního trhu práce, jazykové bariéry, kvůli přetrhání sociálních vazeb a částečného odloučení od známého prostředí. Lékaři se tedy chovají iracionálně, kladou nesplnitelné podmínky a vyvolávají situaci, kdy se ze dvou cest chtějí vydat tou třetí, víceméně mediálně-emoční.

Lékař a další – kdo je víc

Dalším prvkem v komplexní ekonomické mozaice iracionálního chování lékařů je domnělá exkluzivita jejich povolání. Z ekonomického hlediska samozřejmě nic takového neexistuje a jednoznačným důkazem pro porovnání důležitosti

role lékařů, pedagogů, prodavačů a dalších je jejich platové ohodnocení. Argumenty, že finanční podmínky lékaře neodpovídají jeho vzdělání a přínosu pro společnost, jsou vyvratitelné právě tím, že v ekonomickém systému, ve kterém se zdravotnictví pohybuje, je plat prakticky jedinou měřitelnou jednotkou hodnoty jejich práce. A tato měřitelná jednotka snadno ukazuje, že lékařství je ekonomicky jedním povoláním z mnoha.

V odlišných socio-kulturně-ekonomických společnostech, které k hodnocení přínosu konkrétní činnosti jednotlivce nepoužívají peníze, lze lékaře odměnit úměrně jejich práci nefinančními, sociálními benefity v podobě vyššího uznání ve společnosti apod. V naší společnosti, limitované penězi a žebříčkem ekonomických hodnot činností, je lékař na stejné úrovni jako další povolání. Fakt, který je daný a obtížně měnitelný.

V momentě, kdy lékaři se svojí neortodoxní nátlakovou akcí uspějí, se ozvou na stejné téma a se stejnými argumenty učitelé, zdravotní sestry, řidiči autobusů, úředníci. Jich heslo, když dostali přidáno lékaři, proč ne my, bude těžko rozporovatelné a nakonec pravděpodobně získají peníze, které požadují. Což postupně povede ke zvýšení mezd v celé ekonomice, ke zvýšení cen a k reálnému znehodnocení finančního ohodnocení všech skupin společnosti. Včetně lékařů. A ti budou o pár let později znovu argumentovat stejnými nástroji jako nyní. I z hlediska celé ekonomiky, nejen z pohledu lékařů, je tedy nemožné splnit jejich požadavky.

Bohužel se na ně v mediální zkratce informovanosti o celém problému zapomíná a pro čtenáře, diváky

a posluchače neatraktivní a nesrozumitelné argumenty jsou nahrazovány jedním opakovaným klišé, že lékaři v Německu mají vyšší platy. Lékaři, kteří si byli vědomi toho, že v České republice na navýšení jejich platů nejsou prostředky, dobrovolně odešli do zahraničí dříve, nebo se věnují jinému, výnosnějšímu oboru, než je medicína. Učinili tak bez veřejných prohlášení při vědomí toho, že zlepšují svoji vlastní situaci, nikoli ale na úkor podmínek finančního ohodnocení někoho jiného.

Lékaři, kteří demonstrativně a za velké pozornosti médií podávají výpovědi, odejít do zahraničí ve skutečnosti nechtějí. Chtějí pouze pod pláštěm této hrozby navýšit své platy v systému, který na tento výdaj nemá rezervy. Budou se muset nakonec rozhodnout. Buď zůstanou pracovat v České republice, čímž lékařské odbory se svým zastrašovacím záměrem prohrají, nebo odejdou do ciziny, čímž opět odbory prohrají, protože odchod lékařů nemůže být ani v jejich zájmu. Tím, kdo prohraje, bude tak jako tak odborové sdružení.

Autor, Ing. Matyáš Vitík, vystudoval Vysokou školu ekonomickou v Praze, obor mezinárodní obchod a následně evropskou ekonomickou integraci. V současnosti pokračuje na zdejší univerzitě jako doktorand politikologie. Komentář vyjadřuje osobní názor autora. E-mail: matyasvitik@seznam.cz

ČASOPIS CENTRA PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- Časopis **Kontexty** navazuje na to nejlepší z oblasti filosofických, politicko-filosofických, společenských, kulturních a literárních textů časopisů *Střední Evropa – brněnská verze*, *Proglas* a *Revue Politika*.
- Nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů.
- Vychází 6x ročně v rozsahu přibližně 100 stran.
- Cena jednotlivého čísla 100 Kč, roční předplatné 500 Kč, sponzorské 1 000 Kč
- Vydává Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).
- Předplatitelé **Kontextů** mají nárok na 25% slevu všech knih vydaných CDK.
- Ukázkové číslo zdarma.

Adresa redakce, objednávky, ukázkové číslo zdarma:
CDK, Venhuda 17, 614 00 Brno,
tel./fax: 545 213 862, e-mail: objednavky@cdk.cz, www.cdk.cz

